

ZPRÁVY

ZEMŘEL
prof. MUDr. PhDr.
EUGEN STROUHAL,
DrSc., Dr.habil.

Ladislava Horáčková

Oddělení lékařské antropologie, Anatomický ústav, Lékařská fakulta, Masarykova univerzita, Brno, Česká republika

Dne 20. října 2016 zemřel prof. MUDr. PhDr. Eugen Strouhal, DrSc., Dr.habil. významný český antropolog, archeolog, paleopatolog, historik medicíny, vysokoškolský učitel, spisovatel a publicista.

Profesor Strouhal se narodil v Praze 24. ledna 1931. Po ukončení středoškolských studiích na Masarykově I. státním reálném gymnáziu v Křemencově ulici v Praze bylo rozhodováno o jeho dalším studiu velmi nesnadně, neboť studenta Strouhala zajímala řada oborů. Nakonec se rozhodl (po vzoru svého otce – lékaře) pro studium všeobecného lékařství na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy (LF UK), ale jeho hluboký zájem o přírodu a zejména o historii ho přivedl i ke studiu prehistorie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

Pro jeho profesionální dráhu měl po krátké lékařské praxi a tříletém působení jako asistenta Biologického ústavu LF UK v Plzni rozhodující význam úspěch v konkurzu na místo odborného pracovníka Československého egyptologického ústavu, kde nastoupil od 1. ledna 1961. Již během první návštěvy Egypta zcela podlehl kouzlu krás a tajemství této exotické a především starobylé země a ta se stala jeho celoživotní láskou. Profesor Strouhal po celou svoji odbornou dráhu dokázal mistrně skloubit své zájmové oblasti – medicínu, přírodovědu i historii. Pro jeho profesní směřování mělo, po krátké lékařské praxi ve Františkových Lázních, působení na Biologickém ústavu LF UK v Plzni a ve Výzkumném ústavu endokrinologickém, rozhodující význam již zmíněné přijetí do egyptologického ústavu. V mezinárodní akci pod záštitou UNESCO se stal lékařem a archeologem československých expedic do Egypta a Nubie a svou prací přispěl k záchraně archeologických památek, které by byly zatopeny při budování Velké asuánské přehrady. Zorganizoval rovněž dvě československo-egyptské antropologické expedice zaměřené na fyzické poznání stávající nubijské populace (1965/6, 1967).

Od roku 1969 přešel do Náprstkova muzea v Praze, kde pracoval do roku 1992 jako vědecký pracovník a vedoucí oddělení pravěku a starověku Přední Asie a Afriky, které založil. Jeho hlavním úkolem se zde stala péče o památky získané při archeologických výzkumech v Egyptě a Núbii. Původní sbírka byla pod jeho vedením rozšířena z 600 exemplářů na 12 000. Tyto vzácné exponáty se staly základem desítek výstav realizovaných v Praze i v našich dalších městech. V letech 1992–1998 zastával funkci přednosty Ústavu dějin lékařství 1. LF UK.

Vědecké a pedagogické hodnosti získával postupně ve všech zvolených oborech: CSc. (antropologie 1968), DrSc. (historické vědy 1991), Dr. habil. (humanistické vědy, Varšavská univerzita, 1991), docent (antropologie 1992), profesor (historie medicíny 1995).

Pracovitost, hluboký zájem, píle, svědomitost, soustavnost, schopnost dovést započatou věc do konce, preciznost – to byly jen některé vlastnosti, které podpořeny vynikajícími vědomostmi získanými studiem a výjimečnou pamětí vedly k tomu, že se profesor Strouhal postupně vypracoval v uznávaného odborníka v oborech archeologie, antropologie a paleopatologie. Dlouhá léta byl pravidelným členem celkem třiceti českých, britských a holandských egyptologických expedic a spolupracoval také jako antropolog s egyptskými, australskými, francouzskými a egyptologickými expedicemi v Abusiru a Sakkáre.

Pedagogicky působil profesor Eugen Strouhal dlouhodoběji na 1. LF UK v Praze, LF UK v Plzni, na Fakultě humanitních studií Západočeské univerzity v Plzni, Filozofické a Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze, Univerzitě 17. listopadu a na univerzitách v Káhiře a Alexandrii, kde svým skvělým řečnickým projevem dovedl zaujmout české i zahraniční studenty. Na svých četných přednáškách se snažil přiblížit odborné poznatky i širší veřejnosti a proslavil tak v řadě míst České i Slovenské republiky, ale také například ve Vídni, Hannoveru, Berlíně, Helsinkách, Paříži, Londýně, Káhiře, Alexandrii, americké Ithace, Dallasu, Tempe, Normanu a Los Angeles dlouhou řadu poutavých populárních přednášek.

Bohatá byla i jeho odborná přednášková činnost, kdy se zúčastnil a aktivně jako řečník a tvůrce posterů vystoupil na domácích a zahraničních sympoziích a kongresech. Byl znám i jako pečlivý recenzent, autor četných oponentských posudků a účastník řady habilitačních jmenovacích řízení.

Jeho neobyčejně rozsáhlá bibliografie zahrnuje na 390 vědeckých a dvě stě populárně vědeckých článků, dále 274 zpráv z vědeckého života a 251 recenzí. Vydal 20 vědeckých publikací a napsal četné kapitoly do významných vědeckých monografií (například o vývoji pravěkých kultur Afriky, antropologii starých Egyptanů a Núbijců, vzniku a vývoji člověka, nověji o historii některých chorob jako tbc, lepry, syfilidy, neštovic a nádorů).

Čtenářskou oblibu si získaly i jeho populární knížky, kombinující cestopis s literaturou faktu jako například *Do srdce mauretánské Sahary* (Praha, 1974), *Setkáni s Aljaškou* (Praha, 1981), *Sedmkrát do Nubie* (Praha, 1989) a zvláště *Život starých Egyptanů* (Praha, 1989), který dosud vyšel v 19 vydáních v devíti jazykových mutacích. Mezi českou veřejností je málo známý fakt, že tato publikace byla vyhlášena jako nejlepší kniha roku 1992 amerického nakladatelství Oklahoma University Press. Detailní soupis všech jeho prací byl publikován v časopise *Anthropologie*, 54(2), 2016.

Velkým koníčkem profesora Strouhala bylo cestování a fotografování. Jeho snímky, zvláště z Egypta nebo Ameriky, je možno nalézt v řadě našich i zahraničních knižních publikacích. Za svou činnost byl vyznamenán celkem šestnácti medai-

lemi a vyznamenáními z České republiky i zahraničí, jako například diplomem Smithsonian Institution (1973), Hrdličkovou medailí (1981), Michalowského medailí (1986), pamětní medailí 1. LF UK i univerzitní a fakultní medailí k 650. výročí založení Univerzity Karlovy (1998), medailí Bernarda Bolzana (2001), nejprve stříbrnou (2011) a posléze zlatou medailí České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (2016).

Profesor Eugen Strouhal se intenzivně věnoval také odborné spolkové činnosti, aktivně pracoval jako předseda lékařské sekce Společnosti pro dějiny věd a techniky, dlouhou dobu jako místopředseda České společnosti antropologické, byl jedním z deseti zakladatelů mezinárodní Paleopatologické asociace, členem výboru Evropské antropologické asociace, členem redakčních rad časopisů *Anthropologie*, *International Journal of Anthropology*, *International Journal of Osteoarchaeology* a *Journal of Paleopathology*, dopisujícím členem Rakouského archeologického ústavu, čestným členem Švédské společnosti historie medicíny a Španělské antropologické společnosti a řádným členem deseti dalších domácích, zahraničních i mezinárodních vědeckých společností. Byl rovněž členem několika vědeckých rad například 1. LF UK v Praze, Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, vědecké rady Humanitní fakulty Západočeské univerzity v Plzni, dále oborových rad antropologie a egyptologie. Již z tohoto úctyhodného počtu funkcí je zřejmé, že profesor Strouhal byl velmi významnou osobností české antropologie, která reprezentovala a propagovala náš obor nejen v našich zemích, ale zejména seznamovala zahraniční odbornou veřejnost s českou antropologií a získávala pro ni na mezinárodním fóru uznání a respekt.

Profesor Eugen Strouhal, vždy naplněný vírou a nadějí, ale zejména neutuchajícím tvůrčím elánem, byl člověk společenský, vynikající řečník, který neztrácel smysl pro humor ani ve vypjatých situacích. Měl vzácnou schopnost zdánlivě lehce překonávat všechny překážky, které mu život nebo někteří lidé postavili do cesty. Obdivuhodná píle, systematickosti, houževnatost, zájem o vše nové, příkladná pečlivost, klid, tolerance a rozvaha byly jeho výraznými vlastnostmi.

Profesor Strouhal, tak jak jsem jej měla možnost poznat díky naší dlouholeté spolupráci, zůstal po celý život pracovitým a skromným člověkem a přes svoji velkou vzdělanost stále studujícím nové poznatky. Ke studentům i k mladším spolupracovníkům byl velkorysý, ochotný kdykoliv pomoci těm, kdo jeho pomoc potřebovali.

V posledních letech byl profesor Strouhal postižen dlouhotrvající těžkou chorobou. Jako lékař prognózu své diagnózy znal a přesto, nebo právě proto nepřestal ve své obvyklé pedagogické a vědecké práci, ale zejména spisovatelské činnosti, když ještě pět týdnů před svým úmrtím pracoval na knize pro Rakouskou akademii věd. K tomu bylo zapotřebí velké osobní statečnosti a sebezapření. Dokázal se i za cenu velkého utrpení dlouho své nemoci bránit a do posledních dnů se zajímal o dění v České antropologické společnosti, sledoval odborné časopisy, pracoval na úpravách své poslední dokončené odborné knihy o núbijských pohřebištích v Sayale, zatímco její třetí díl bohužel existuje již jen v neúplném rukopisu.

Akademická obec v profesorovi Strouhalovi ztratila člověka vysoce vzdělaného v oboru medicíny, antropologie a archeologie, zapáleného do vědeckého zkoumání, který celý svůj život zasvětil bádání o člověku a pro člověka.

Čest jeho památce.

Profesor MUDr. PhDr. Eugen Strouhal, DrSc., Dr.habil. byl pohřben do rodinné hrobky na Olšanských hřbitovech dne 7. listopadu 2016.

OSTATKY prof. PhDr. et MUDr. VOJTĚCHA SUKA, DrSc., SE PO PADEŠÁTI LETECH VRÁTILY DO BRNA

Return of earthly remains of Professor Vojtěch Suk, Ph.D., M.D. to Brno after fifty years

Eva Drozdová

Ústav experimentální biologie, Přírodovědecká fakulta,
Masarykova univerzita, Brno, Česká republika

Members of Czech Anthropological Society-Brno branch adopted from his grandnephew Tomáš Černý funeral urn with earthly remains of Professor Vojtěch Suk, Ph.D., M.D. (18. 9. 1879 – 8. 3. 1967). Professor Vojtěch Suk was the first professor of Anthropology of Masaryk University, one of the founders of Czech Anthropological Society and founder of Anthropology Institute of Faculty of Science, Masaryk University. Urn containing his earthly remains was taken from its primarily place of burial in village Chocerady and was driven to Brno at October 2, 2016. Members of Czech Anthropological Society entombed the urn again in Brno in celebration meeting at November 28, 2016 that took place at Central cemetery of Brno city (columbarium territory, group OKR, road 2, box 528).

České společnosti antropologické se dostalo cti, postarat se o ostatky prof. PhDr. et MUDr. Vojtěcha Suka, DrSc. (18. 9. 1879 – 8. 3. 1967), jednoho ze zakladatelů České společnosti antropologické a zakladatele Antropologického ústavu na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Brněnské pobočce České společnosti antropologické je svěřil prasynovec prof. Suka, Tomáš Černý. Urna s ostatky byla 2. 10. 2016 převezena do Brna z Chocerad, kde byla pohřbena v hrobě rodiny bratra prof. Suka, Jaroslava. Slavnostní uložení ostatků, do kolumbária na Ústředním hřbitově v Brně, se odehrálo v rámci slavnostní schůze Brněnské pobočky České společnosti antropologické, dne 28. 11. 2016. Hrob prof. Vojtěch Suka se nyní nachází v Brně na Ústředním hřbitově, v oblasti kolumbárií, skupina OKR, řada 2, schránka 528.

Text projevu předneseného při příležitosti uložení ostatků prof. Vojtěcha Suka na Ústředním hřbitově v Brně

*Vážené členky, vážení členové
České společnosti antropologické,
vážení hosté,*

scházíme se zde při velmi vzácné příležitosti, při znovu uložení ostatků prof. PhDr. et MUDr. Vojtěch Suka, DrSc. na tomto místě do kolumbária.

Pro mne je to velká čest, že zde mohu promluvit. Přiznám se, že jsem nečekala, že by tato situace někdy nastala a byla jsem velmi překvapena, když mi v únoru 2016 zavolal profesorův prasynovec Tomáš Černý a dotázal se, zda by se Česká společnost antropologická chtěla postarat o ostatky jeho prastrýce.